
[2018-9-RE](#)

CAUSA 2018-9-RE

(Compte Baptista i Aixalà García c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 82-2018. Recurs d'empara

Aute del 4 de juny del 2018

BOPA núm. 36, del 13 de juny del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 de febrer del 2018, per la representació processal dels Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 30 de novembre del 2017 i del 30 de gener del 2018, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment anterior en què es van produir les vulneracions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 20 de març del 2018;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 16 de novembre del 2011, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència en què condemnava solidàriament als Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García a pagar a la societat "*Credit Suisse, Sucursal en España*" 503.854,31 €, més els interessos i indemnitzacions assolits com a conseqüència d'una pòlissa de crèdit de compte corrent.

1.2. En el marc de l'execució d'aquesta sentència, el 3 de novembre del 2016, la Secció

d'Execucions Civils del Tribunal de Batlles va dictar un aute en què acordava adjudicar a la societat "*Credit Suisse, Sucursal en España*" dues unitats immobiliàries propietat dels defenents per un import de 715.916,25 €, podent cedir-se l'adjudicació a una tercera persona.

Així mateix, aixecada l'embargament travat sobre aquests béns adjudicats, cancel·lava la primera hipoteca constituïda sobre els mateixos a favor de l'adjudicatària i formalitzava la resolució en escriptura pública com a títol transmissiu.

1.3. La representació processal dels Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García va presentar, en primer lloc, un incident d'execució contra aquesta decisió de la Secció d'Execucions Civils del Tribunal de Batlles, el qual va ser inadmès a tràmit. I, en segon lloc, va interposar un recurs d'apel·lació, el qual va ser desestimat mitjançant un aute del 30 de novembre del 2017, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

1.4. La representació processal dels Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta resolució de la Sala Civil, per considerar que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 30 de gener del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

1.6. El 21 de febrer del 2018, la representació processal dels Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García va interposar un recurs d'empara contra les resolucions ressenyades de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- En primer lloc, els recurrents consideren que l'aute del 3 de novembre del 2016, dictat per la Batllia en fase d'execució no efectuava un càlcul correcte dels interessos, ometia de preveure la cancel·lació del deute a canvi de l'adjudicació dels béns immobles valorats en 715.916,25 € i tampoc preveia la compensació de la diferència entre el preu previst per a l'adjudicació del bé immoble i l'import del deute, incrementat dels interessos, de les despeses comunitàries i taxes comunals pendents de pagaments.

Segons el seu parer, aquestes mancances deriven en un enriquiment injust de la part adversa que valoren en 144.377,45 €.

Tot i que aquests defectes serien perfectament subsanables, retreu a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia no haver declarat d'ofici la nul·litat de l'aute d'execució per tal de demanar la seva correcció, i no haver donat lloc al seu incident de nul·litat d'actuacions, en què s'al·legava la vulneració, per aquests fets, dels seus drets a la jurisdicció i a un procés degut.

- En segon lloc, consideren que la Sala Civil ha efectuat una interpretació errònia de la jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de la Unió Europea (TSJUE), quan conclou en la impossibilitat de revisar resolucions que han guanyat força de cosa jutjada.

Segons el parer d'aquesta part, la Sala Civil es contradiu, perquè en l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions manifesta que no se li pot retreure aquest greuge, ja que Andorra no forma part de la Unió Europea, però en el seu aute del 30 de novembre del 2017 havia utilitzat aquesta mateixa jurisprudència per fonamentar la seva decisió, creant d'aquesta manera una inseguretat jurídica.

Ara bé, tot i citar aquesta jurisprudència, no n'extreu les conseqüències lògiques, ja que arriba a la solució inversa del TSJUE. Aquest Tribunal va declarar que, en relació amb el fet de considerar que en cas d'existència d'una clàusula abusiva que no s'ha examinat en un anterior control judicial del contracte controvertit, tot i haver-hi una resolució amb força de cosa jutjada, la Directiva 93/13 s'ha d'interpretar en el sentit que el jutge està obligat a apreciar, a instància de les parts o d'ofici, quan disposi dels elements de fet o de dret necessaris, el seu eventual caràcter abusiu (sentència del 26 de gener del 2017).

Per tant, la Sala Civil havia d'apreciar el caràcter abusiu de la clàusula en litigi del contracte de préstec, i, en no haver-ho fet, ha vulnerat el dret a la jurisdicció d'aquesta part.

- En tercer lloc, els recurrents al·leguen que la Sala Civil ha comés un error d'apreciació de la prova pel fet de considerar que no reunien la condició de consumidors.

Segons el parer d'aquesta part, de les actuacions es desprenen un seguit d'elements que permeten acreditar que tot i que la pòlissa de crèdit s'havia concedit a una societat, aquesta no havia realitzat mai cap activitat mercantil, ja que va ser constituïda a requeriment de l'entitat bancària, la qual reconeixia de manera indirecta que el crèdit atorgat era un crèdit al consum.

En aquest sentit, el TSJUE objectiva el concepte de consumidor destacant la destinació de l'operació i no les condicions subjectives dels contractants. Cal concloure doncs que les proves aportades per aquesta part per demostrar que els recurrents eren consumidors havien de prevaldre davant la figura de la persona jurídica.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment anterior en què es van produir les vulneracions.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- Pel que fa al primer greuge, la Sala Civil recorda que l'aute impugnat del 3 de novembre del 2016 posava fi a l'execució i els dos motius d'apel·lació que es van admetre feien referència a l'incompliment de la Llei 10/2012, del 21 de juny, respecte de les inversions estrangeres en immobles i la impossibilitat de cedir l'adjudicació a una tercera persona.

La part recurrent al·lega que aquesta Sala hauria d'examinar d'ofici la nul·litat de l'aute derivada d'un error en el càlcul dels interessos. Ara bé, aquest punt, a més de ser un element nou, podria ser esmenat per la via d'un recurs d'aclariment, si realment fos la correcció d'una errada aritmètica, tot i que la Sala considera que allò que se cerca és el reconeixement d'un dret de crèdit i, per tant, una variació de la quantitat per la qual es van adjudicar els béns immobles.

- Pel que fa als greuges derivats d'una interpretació errònia de la jurisprudència del TSJUE i d'una valoració incorrecta de la prova respecte de la condició de consumidors, la Sala Civil manifesta que

la part recurrent pretén que es procedeixi a una nova valoració de la prova.

Destaca que no pot conformar un greuge una incorrecta interpretació de la jurisprudència esmentada, atès que Andorra no forma part de la Unió Europea i, per tant, les seves resolucions no són vinculants.

Reconeix haver incorporat, en matèria de protecció dels consumidors, criteris similars o coincidents i considera que moltes de les respostes aportades pel TSJUE s'apliquen a les Valls, però això no significa la translació exacta i íntegra de tota la seva jurisprudència, sinó que s'efectua una anàlisi cas per cas i, en aquest cas concret, la Sala Civil va optar per prioritzar la cosa jutjada i reconèixer que la protecció del consumidor no resultava absoluta.

No obstant això, també destaca que en aquest cas tampoc s'acomplia la condició de consumidor d'una de les parts. I després de citar les al·legacions de la part recurrent en relació amb aquest punt, conclou que com a fidors reals, al ser administradors de la societat deutora i mantenir vincles funcionals amb ella (administradors i socis al 50%) els recurrents no podien ser considerats consumidors.

Així mateix, retreu a la part recurrent intentar aportar en fase d'incident de nul·litat d'actuacions, documents acreditant que la societat mercantil era una societat patrimonial sense activitat, perquè la constitució d'una societat no pot ser emprada per les parts que operen en el tràfic jurídic només per acceptar les conseqüències beneficioses (limitació de la responsabilitat) i refusar aquelles que poder ser perjudicials (pèrdua de la condició de consumidor).

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que els recurrents en empara pretenen que el Tribunal Constitucional actuï com a una tercera instància amb la finalitat de resoldre qüestions d'estricta legalitat ordinària.

- Considera que la Sala Civil va fonamentar a bastament els motius pels quals no va declarar d'ofici la nul·litat de l'acte d'execució i va considerar que no es tractava de constatar una errada material, sinó del reconeixement d'un dret de crèdit i, per tant, una variació de la quantitat per la qual es van adjudicar els béns a la part executant.

- Considera igualment que la Sala Civil es va pronunciar de manera fonamentada, lògica i raonada, tant sobre la suposada interpretació errònia del TSJUE com sobre la valoració de la prova, ambdós elements qüestions de jurisdicció ordinària.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. D'acord amb la seva jurisprudència constant, recordada i ressenyada en l'acte del 7 d'abril del 2016, recaigut en la causa 2016-4-RE: "*no es pot esperar que el Tribunal Constitucional pugui actuar ara com una tercera instància ordinària o com un tribunal de cassació, cosa que no preveu*

l'ordenament legal del Principat d'Andorra (...). La doctrina d'aquest Tribunal ha dibuixat acuradament l'anomenat cànon de constitucionalitat, el qual ha d'acomplir-se per poder considerar que hi ha rellevància constitucional en l'assumpte plantejat. A través de nombrosíssims pronunciaments constants i reiterats (...) el Tribunal Constitucional ha insistit en la necessitat que el recurrent en empara mostri que la solució a la qual ha arribat la jurisdicció ordinària resulta arbitrària, absurda, mancada de la més mínima lògica, contrària a la communis opinio, o al sentir unànim de la comunitat jurídica, o sigui, que està òrfena de qualsevol tipus de fonament jurídic".

El criteri adoptat ha estat d'aplicació constant i sense excepcions pel Tribunal Constitucional, que l'ha reiterat en múltiples ocasions, per exemple darrerament en l'aute del 13 de març de 2017, recaigut en la causa 2017-4-RE, el qual resumeix que "*quan s'enjudicia a través de l'article 10 de la Constitució, per una vulneració del dret a un procés degut, aquest Tribunal només pot estimar el fons de la pretensió quan la solució donada per la jurisdicció ordinària, o els seus raonaments, són arbitraris, absurds, mancats de la més mínima lògica o són contraris a la communis opinio dels juristes*".

3.2. En aquest cas, els autes del 30 de novembre del 2017 i del 30 de gener del 2018, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, actualment impugnats en empara, no són arbitraris ni absurds, estan raonats i fonamentats en Dret. D'altra banda, pel que fa a la interpretació de les lleis, aquesta correspon als tribunals de la jurisdicció ordinària, els quals, en la via de realitzar la seva funció d'interpretar les lleis per tal d'aplicar-les, poden considerar i incorporar a la interpretació pròpia aquells aspectes o raonaments parcials presents en la doctrina jurídica de tractadistes o en la jurisprudència d'altres àmbits.

Finalment, pel que fa a la prova cal recordar que "*la valoració de les proves és una tasca que l'ordenament constitucional reserva als jutges i als tribunals de la jurisdicció ordinària i, llevat dels casos en els quals estan implicats drets fonamentals substantius com ara el dret a la llibertat, aquesta qüestió només adquireix relleu constitucional i pot ser sotmesa a enjudiciament del Tribunal Constitucional en el supòsit que la valoració no estigui motivada, sigui lògicament o jurídicament irraonable o incorri en error material patent*" (veg. l'aute del Tribunal Constitucional del 5 de maig del 2014, recaigut en la causa 2014-7-RE i l'aute del 7 de setembre del 2017, recaigut en la causa 2017-22-RE).

Per tant, d'acord amb la seva jurisprudència constant, el Tribunal Constitucional reitera que no és un tribunal que realitza funcions de tercera instància i que no pot substituir a la jurisdicció ordinària en la seva actuació d'aplicació de la legislació ordinària.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2018-9-RE interposat per la representació processal dels Srs. Jorge Compte Baptista i Marta Alejandra Aixalà García contra els autes del 30 de novembre del 2017 i del 30 de gener del 2018, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 4 de juny del 2018.

Isidre Molas Batllori
President Vicepresident

Dominique Rousseau

Laurence Burgorgue-Larsen Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrada Magistrat